

SOSIAALIPALVELUJEN OMAVALVONTASUUNNITELMA

SISÄLTÖ

LOMAKKEEN KÄYTTÄJÄLLE	2
1 PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT	2
2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET	3
3 RISKIENHALLINTA	4
4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN	5
5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET	5
6 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA	8
7 ASIAKASTURVALLISUUS	11
8 ASIAKAS- JA POTILASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN	14
9 YHTEENVETO KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA	15
10 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA	15

LOMAKKEEN KÄYTTÄJÄLLE

Lomake on tarkoitettu tukemaan palveluntuottajia omavalvontasuunnitelman laatimisessa. Se on laadittu [Valviran antaman määräyksen \(1/2014\)](#) mukaisesti, joka tuli voimaan 1.1.2015. Lomake kattaa kaikki määräyksessä olevat asiakokonaisuudet ja jokainen toimintayksikkö ottaa omassa omavalvontasuunnitelmassaan esille ne asiat, jotka toteutuvat palvelun käytännössä. Erilliseen ohjeeseen on avattu kunkin sisältökohdan osalta niitä asioita, joita kyseisessä kohdassa tulisi kuvata. Lomakkeen laatimisen yhteydessä siinä olevat ohjaavat tekstit on syytä poistaa ja vaihtaa Valviran logon tilalle palveluntuottajan oma logo, jolloin käyttöön jää toimintayksikön omaa toimintaa koskeva omavalvontasuunnitelma.

Omavalvontasuunnitelma laaditaan toimintayksiköiden lisäksi sosiaalihuollon tukipalveluille ja sosiaalityön palveluille, kuten lastensuojelu, vammaispalvelut, ikääntyvien palvelut sekä mielenterveys- ja päihdepalvelut.

1 PALVELUNTUOTTAJAA KOSKEVAT TIEDOT

Palveluntuottaja

Nimi Metsomäen Kodit Oy Y-tunnus 1619967-5

Kunta

Kunnan nimi Mänttä-Vilppula

Kuntayhtymän nimi Pirkanmaan sairaanhoitopiiri

Sote-alueen nimi Pirkanmaa

Toimintayksikkö tai toimintakokonaisuus

Nimi

Metsomäki

Katuosoite Hummalantie 8

Postinumero 35800 Postitoimipaikka Mänttä

Sijaintikunta yhteystietoineen: Mänttä-Vilppulan kaupunki. Seppälän puistotie 15. PL 69, 35801
MÄNTTÄ

Palvelumuoto; asiakasryhmä, jolle palvelua tuotetaan; asiakaspaikkamäärä

Asumispalveluyksikkö mielenterveys- ja päihdekuntoutujille, 28 asiakaspaikkaa.

Yksikön vastaavan sairaanhoitajan yhteystiedot: metsomaki@kuntoutumaan.fi, puh. 03 4748 114

Toimintalupatiedot

Ilmoituksenvarainen toiminta (yksityiset sosiaalipalvelut)

Rekisteröintipäätöksen ajankohta 3.12.2021 (palveluasuminen, mielenterveyskuntoutujat 28 asiakaspaikkaa.)

Alihankintana ostetut palvelut ja niiden tuottajat:

Ostopalvelujen tuottajat Siivous / laitehuoltopalvelut / kiinteistöhuoltopalvelut:

- Mäntän Huoltotoimi Oy
- Laboratoriopalvelut (Fimlab)
- Työterveys (Pihlajalinna)
- Työnohjauspalvelut
- Yksityinen psykiatrian erikoislääkäri

Palvelukokonaisuudesta vastaava palveluntuottaja vastaa alihankintana tuotettujen palvelujen laadusta.

Käytämme suosituksia saaneita palveluntuottajia ja keskustelemme säännöllisesti palveluntuottajien kanssa ostamamme palvelun sisällöstä ja laadusta.

Onko alihankintana tuottavilta palveluntuottajilta vaadittu omavalvontasuunnitelmaa?

Kyllä   Ei

2 TOIMINTA-AJATUS, ARVOT JA TOIMINTAPERIAATTEET

Toiminta-ajatus

Metsomäki tuottaa yhteisöllisissä puitteissa yksilöllistä kuntouttavaa palveluasumista mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Toiminnalle keskeistä on henkilökohtaiseen kuntoutumisensuunnitelmaan pohjautuva kuntoutumista edistävä palveluasuminen. Pyrkimys on mahdollistaa asukkaan näköinen merkityksellinen elämä, jossa asukkaan oma vastuunotto elämästä sekä kokemuksellisuus vahvistavat itsenäistä toimijuutta, identiteettiä ja kokonaisvaltaista terveyttä. Tuemme asukkaitamme itsenäiseen toimijuuteen ja vastuunottoon omasta arjesta, terveydestä ja elämästä tehden asiassa yhteistyötä omaisten, läheisten ja kotikunnan edustajien kanssa.

Toimintamme viitekehyksenä on toipumisorientaatio. Se painottaa asiakkaan ja kuntoutujan voimavaroja, osallisuutta, toivoa, positiivista mielenterveyttä sekä itsenäistä, asukkaan näköistä merkityksellistä elämää.

Arvot ja toimintaperiaatteet

Metsomäen toimintaperiaatteena on tuottaa asiakas-, asukas- ja tilaajanäkökulmasta laadukkaita ja kilpailukykyisiä asumispalveluita mielenterveys- ja päihdekuntoutujille. Pyrkimys on mahdollistaa asukkaan näköinen merkityksellinen ja arvokas elämä.

Arvoina:

- Ihmisarvo, inhimillisyys ja yksilöllinen kohtaaminen
- Turvallisen, kuntouttavan ja kodinomaisen elinympäristön tarjoaminen
- Asiakslähtöisyys ja voimavarakeskeisyys
- Asukkaiden asiantuntijuus omien asioiden suhteen ja osallisuuden tukeminen
- Moniammatillisuus ja suunnitelmallisuus työskentelyssä
- Avoimen kommunikaation periaate

3 OMAVALVONNAN TOIMEENPANO

RISKIENHALLINTA

Riskien ja epäkohtien tunnistaminen ja niiden korjaaminen

Riskienhallinnan luonteeseen kuuluu, ettei työ ole koskaan valmista. Koko yksikön henkilökunnalta vaaditaan sitoutumista, kykyä oppia virheistä sekä muutoksessa elämistä, jotta turvallisten ja laadukkaiden palveluiden tarjoaminen on mahdollista. Eri ammattiryhmien asiantuntemus saadaan hyödynnetyksi ottamalla henkilökunta mukaan omavalvonnan suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen.

Johdon tehtävä on huolehtia omavalvonnan ja laadunvarmistuksen ohjeistamisesta sekä järjestämisestä sekä siitä, että henkilöstöllä on riittävästi tietoa turvallisuusasioista. Riskien hallinta vaatii aktiivisia toimia koko henkilöstöltä. Tässä hyödynnetään mm. seuraavia ohjeistuksia: Lääkehoitosuunnitelma ja lääkehoidon omavalvontasuunnitelma, työsuojelun toimintasuunnitelma, riskienhallintasuunnitelma, palo- ja pelastussuunnitelma, keittiön- ja ravitsemuksen omavalvontasuunnitelma, koulutussuunnitelma sekä uuden asukkaan **haltuunottosuunnitelma**.

Metsomäessä asiakkaat voivat tuoda esiin havaitsemiaan epäkohtia päivittäisissä yhteisissä tilanteissa sekä laajemmin yhteisökokouksissa joka toinen viikko. Omaisiin pidetään yhteyttä ja omaisilla on yhteystiedot yksikköön. Yhteydenpidot ja mahdollisista epäkohdista keskustelut tapahtuvat puhelimitse, sähköpostilla tai yhteisissä palavereissa, jolloin omaisilta pyydetään myös palautetta. Vuosittain tehdään myös asiakastyytyväisyyskysely asukkaille sekä läheisille.

Haittatapahtumien ja läheltä piti -tilanteiden käsittelyyn kuuluu niiden kirjaaminen, analysointi ja raportointi. Metsomäessä koko henkilöstö kirjaa havaitsemiaan ja tietoon tulleita poikkeamia. Epäkohdat ja poikkeamat/riskit kirjataan ohjeistuksien mukaan ja ne käsitellään säännöllisesti ohjaajien kokouksissa sekä henkilökunnan kuukausikokouksissa, jolloin mietitään ja sovitaan myös korjaavat toimenpiteet.

Ohjeistuksia tarkistetaan ja laaditaan uudelleen tai niitä muokataan yhdessä työryhmän kanssa, yksikön vastaavan sairaanhoitajan johdolla. Kunkin tapauksen kohdalla

varmistetaan, että kaikki tarpeellinen tapahtuneen korjaamiseksi on tehty. Erityisesti pyritään ehkäisemään sitä, ettei tapahtunut poikkeama toistu.

Yhteisistä kokouksista ja poikkeamien käsittelystä kirjoitetaan aina pöytäkirja, joka annetaan tiedoksi henkilöstölle. Tarvittaessa asiasta tiedotetaan yhteistyötahoille. Poikkeamia käsitellään säännönmukaisesti myös Metsomäen Kodit Oy:n johtoryhmässä.

4 OMAVALVONTASUUNNITELMAN LAATIMINEN

Omavalvonnan suunnittelusta vastaava henkilö tai henkilöt

Omavalvontasuunnitelma laaditaan yhdessä henkilöstön kanssa. Suunnitelmassa huomioidaan myös omaisten ja yhteistyötahojen näkökulmat. Omavalvonnan suunnittelusta ja seurannasta vastaa yksikön vastaava sairaanhoitaja.

Omavalvontasuunnitelma päivitetään vähintään vuosittain sekä tarvittaessa.

Omavalvontasuunnitelma on nähtävillä yrityksen kotisivuilla ja yksikön sisääntuloaulassa.

5 ASIAKKAAN ASEMA JA OIKEUDET

Palvelutarpeen arviointi

Asiakkaan päivittäiset toiminnot ja niissä tarvittavat taidot sekä palvelutarve (fyysiset, psyykkiset ja sosiaaliset osa-alueet) arvioidaan asukkaan itsensä sekä henkilökunnan toimesta kyselylomakkeella kuntoutumisen suunnitelmassa. Palvelutarve arvioidaan yhdessä kotikunnan, asiakkaan ja mahdollisen omaisen kanssa. Tilanteen ja asiakkaan tarpeen mukaan käytössä on apuna esim. BDI-21, GDS-15, GAD-7-arviointimenetelmiä sekä päihdehoidon tukena päihteiden käyttöä ja riippuvuutta kartoittavat mittareita. GSI-mittarin avulla voidaan tarvittaessa kartoittaa rahanpelaamisen haittoja. PROD-seulaa käytetään tarvittaessa psykoosioireiden kartoittamiseen. Oma **toimintaterapeuttimme** käyttää edellisten lisäksi tarvittaessa esim. asiakkaan toimintakyvyn arvioimiseen COPM- OSA- ja MoCA-mittareita. Selvitämme asukkailtamme verkostokartan avulla sosiaalisen verkoston ja sukupuun avulla läheissuhteita.

Palveluntarvetta ja asiakkaan toimintakykyä arvioidaan asukkaaseen liittyen ensimmäisestä yhteydenotosta alkaen, tulopalaverissa, palvelu- ja kuntoutussuunnitelmaa tehtäessä sekä jatkuvasti arjessa. Arviointia tehdään asiakaslähtöisesti, asiakkaan toimintakyvyn mukaan. Myös asiakkaan läheisille tarjotaan mahdollisuus osallistua palvelutarpeen arviointiin. Asiakkaalla ja omaisilla on mahdollisuus tutustumiskäyntiin jo ennen kuntoutumisjaksoa.

Hoito- ja palvelussuunnitelma

Hoidon, ohjauksen ja palvelun tarve kirjataan HILKKA-asiakastietojärjestelmään. Suunnitelman avulla pyritään tukemaan asiakasta saavuttamaan yksilölliset elämänlaadulleen ja

kuntoutumiselleen asetetut tavoitteet. Asukkaan kuntoutustarpeessa tapahtuvat muutokset kirjataan kuntoutumisensuunnitelmaan. Seuranta tapahtuu koko henkilöstön taholta.

Omaohjaaja kirjaa asiakastietojärjestelmään asiakkaan näkemykset ja kuukausiseurannan, yhdessä asiakkaan kanssa. Suunnitelma on aktiivisesti käytössä oleva elävä työväline, jota täydennetään ja jonka tavoitteet elävät mukana omaohjaajien, lääkärin ja asiakkaiden välisessä jatkuvassa vuorovaikutuksessa. Sähköinen Hilikka-asiakastietojärjestelmä päivittyy asiakkaan tietojen ja raportoinnin osalta päivittäin.

Asiakkaan kohtelu

Itsemääräämisoikeuden vahvistaminen

Kunnioitamme asiakkaamme/asukkaamme itsemääräämisoikeutta niin pitkälle, kuin se on mahdollista. Joskus psyykkinen sairaus tai päihdeongelma ohjaa neuvottelemaan asiakkaan kanssa tarpeesta rajoittaa hänen itsemääräämisoikeuttaan, jos asukkaan sairaudesta johtuva toiminta vaarantaa hänen terveyttään tai on ristiriidassa yhdessä asetettuihin tavoitteisiin.

Metsomäessä asukkaalla on oma huone, joka on asukkaan näköinen ja yksilöllisesti sisustama. Asukkailla on huoneeseensa oma avain. Ulko-ovet ovat avoinna ja mahdollistavat tarpeenmukaisen itsenäisen liikkumisen ja asioinnin. Asukkaiden kulkuun, osallisuuteen ja osallistumiseen Metsomäessä ei sisälly merkittäviä rajoitteita tai esteitä. Asiointiin itsenäisesti ja omatoimisesti tuetaan ja sitä mahdollistetaan eri tavoin. Talon autolla kuljetetaan tarvittaessa sekä säännöllisesti asioimaan palveluiden piiriin. Yhteisökokouksissa ja aamunavauksissa käydään läpi yhteisön toimintaan ja osallisuuteen liittyviä mahdollisuuksia ja sisältöjä.

Osalla asukkaista on edunvalvoja tai omainen, joka hoitaa tai avustaa asukkaan raha- ja talousasioissa. Osa asukkaista puolestaan hoitaa raha-asiansa täysin itsenäisesti. Asumisyksikön henkilökunnan roolina on avustaa ja ohjata keskusteluissa asukasta siten, että viikoittaisen käyttörahan käyttö mahdollistuu ja asukas saa hankittua viikoittaiset välttämättömyystarvikkeensa.

Tarvittaessa häiritsevästi käyttäytyvä (esim. psyykkinen huonovointisuus) asiakas/asukas ohjataan siirtymään esim. omaan huoneeseen rauhoittumaan ja hänen kanssaan pyritään selvittämään tilannetta kahden kesken. Henkilökunta ei loukkaa asiakkaan fyysistä koskemattomuutta, ellei se ole tarpeen hänen tai muiden turvallisuuden vuoksi. Ääritilanteissa ja tarvittaessa pyydetään hankaliin tilanteisiin virka-apua. Henkilöstö käy Avekki-koulutuksen.

Tupakan polttaminen sisätiloissa on kielletty ja tupakoinnille on osoitettu ulkoa omat paikat. Päihteiden käyttö ja säilytys Metsomäessä on kielletty. Asumisyksikössä on tehty päihteettömyyssopimus asukkaiden kanssa.

Asukas säilyttää omaisuuttaan pääosin itse lukitussa huoneessaan/ lukitussa kaapissa. Henkilökunta säilyttää ja vastaa asukkaan/edunvalvojan pyynnöstä tarvittaessa kohtuullisen pienien rahamäärien, avaimien tms. säilytyksistä. Mahdolliset säilytykseen liittyvät rajoittamistoimenpiteet kirjataan asukaskohtaisesti HILKKA-asiakastietojärjestelmään.

Asiakkaan asiallinen kohtelu

Yhteisökokouksissa käydään läpi asukasyhteisön kuulumiset. Aukkailla on mahdollisuus esittää asioita kokouksen asialistalle ja osallistua keskusteluun kokouksissa. He voivat myös kertoa näkemyksiään henkilökunnalle päivittäin.

Viikoittaisissa ohjaajien kokouksissa seurataan poikkeamia (esim. epäasiallinen kohtelu). Poikkeamatilanteiden käsittely tapahtuu sekä yksilötasolla (asiakas/ohjaaja/vastuuhenkilö/lääkäri), että henkilökunnan säännöllisissä kokouksissa. Tarvittaessa asiasta tai tapahtuneesta keskustellaan asumispalveluiden johtoryhmässä ja omaisten sekä kunnan edustajan kanssa.

Omaisille tiedotetaan mahdollisesta poikkeamatilanteesta, kun ensin kartoitetaan tapahtunut asianosaisten kanssa. Tarpeelliset näkökulmat tapahtuneeseen käydään läpi myös asiakkaan, vastaavan sairaanhoitajan ja omaohjaajan välillä. Metsomäessä on käytössä asukkaille/omaisille muistutusmenettely, jonka tekemisessä avustetaan ja johon laaditaan aina kirjallinen vastaus. Tilanteen vakavuuden mukaan tapahtuneesta tiedotetaan Mänttä-Vilppulan valvovalle viranomaiselle ja kotikuntaan.

Asiakkaan osallisuus

Asukkaiden/asiakkaiden kotikuntiin ja edunvalvojille lähetetään vuosittain asiakaspalautekysely. Omaisilta ja yhteistyökumppaneilta kerätään palautetta jatkuvan yhteydenpidon lomassa. Asukkaat voivat antaa palautetta suoraan henkilökunnalle, yhteisökokouksissa ja kirjallisesti nimellä tai nimettömänä aloite- ja palautelaatikkoon, joka avataan yhteisökokouksissa.

Vuosittain asiakastytyväisyyskyselyillä kerätään palautetta. Omaohjaajat pitävät omaisiin yhteyttä ja omaisia aktivoidaan osallistumaan läheistensä elämään sekä vierailemaan Metsomäessä. Omaisilta toivotaan aktiivista palautetta toimintamme kehittämiseksi.

Asiakaspalautteet käsitellään ja analysoidaan henkilökunnan kokouksissa ja johtoryhmässä sekä tarpeen mukaan yhteisökokouksissa. Hyvä julkisuuskuva ja asiakkaiden / omaisten ja yhteistyötahojen kanssa kehitetty brändi ovat osa toimintaamme. Jatkuva kehitystyö ja kehityskohteiden tunnistaminen on myös tärkeää.

Asiakkaan oikeusturva

Palvelun laatuun tai saamaansa kohteluun tyytymättömällä asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus yksikön vastaavalle sairaanhoitajalle tai johtavalle viranhaltijalle.

Sosiaaliasiamiehen yhteystiedot sekä tiedot hänen tarjoamista palveluista ovat:

Katja Mäkelä, Merikratos Oy, puh. 010 830 5104, tavoitettavissa: ti-to klo 10-13, sosiaaliasiamies@merikratos.fi, Merikratos/Mäkelä, Ahjokatu 6, 40320 Jyväskylä.

6 PALVELUN SISÄLLÖN OMAVALVONTA

Hyvinvointia, kuntoutumista ja kasvua tukeva toiminta

Asiakkaiden kuntoutumisensuunnitelmiin kirjataan tavoitteita, jotka liittyvät päivittäiseen liikkumiseen, ulkoiluun, kuntoutukseen ja kuntouttavaan toimintaan.

Asumisyksikössä noudatetaan yhteisohoidon periaatteita, joiden mukaan toimintakykyä ylläpidetään erilaisissa toiminnallisissa ja sosiaalisissa ryhmissä, eri vastuualueilla ja arjen toiminnoissa. Asukkaat osallistuvat ohjatusti yhdessä/pienryhmissä avustaviin keittötoihin, siivouksiin, piha- ja puutarhatöihin sekä työtoimintaan, kukin oman kuntoutumisensuunnitelmansa mukaisesti. Mikäli tavoitteena on yksilötasolla esim. ruoanlaittotaidon opettelu/-harjoittelu, niin se toteutetaan pienryhmässä tai kahden kesken ohjaajan ja asiakkaan välisenä.

Asumisyksiköstä käydään myös ulkopuolella harrastamassa esim. liikuntaa julkisella kuntosalilla, uimahallissa, keilaamassa jne. Lisäksi teemme sosiaalistavia ja toimintakykyä ylläpitäviä asioimisretkiä esimerkiksi Mänttään, Keuruulle ja Tampereelle. Kuntoutujamme/asukkaamme pyritään integroimaan mukaan Mäntän seudun harrastus-, kulttuuri- ja palvelutarjontaa sekä käyttämään muita mahdollisia yhteiskunnan palveluita (esim. sähköiset palvelut). Näin tuetaan ja kehitetään asukkaan itsenäisyyttä, toimintakykyä ja itsemääräämisoikeuden toteutumista mahdollisimman monipuolisesti.

Metsomäessä asiakkaan kanssa kirjataan myös yhdessä Hilka-asiakastietojärjestelmään yhteisiä näkemyksiä ja asiasisältöjä. Omaohjaaja osallistuu asiakkaan kuntoutumisensuunnitelman laadintaan, kokouksiin ja vastaa suunnitelman käytännön toteutuksesta yhdessä asiakkaan/asukkaan ja mahdollisten omaisten sekä kotikunnan edustajien kanssa. Omaohjaajalle ja asiakkaalle kuntoutumisensuunnitelma on jatkuvasti elävä realistisena pysyvä ohjenuora.

Kuntoutumisensuunnitelma ohjaa asiakkaan ja omaohjaajan välistä yhteistyösuhdetta ylläpitäen johdonmukaista tavoitteellisuutta. Tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan mm. itsearviointimittareilla sekä yhteistyössä asiakkaan/asukkaan, omaohjaajan, yksikön vastaavan sairaanhoitajan, lääkärin ja kuntaedustajan kanssa.

Ravitsemus

Metsomäessä tarjotaan suomalaisten ravitsemussuositusten mukaisia, yksilölliseen tarpeeseen pohjautuvia aterioita. Asukkaiden yksilöllistä ravitsemustarvetta seurataan ja arvioidaan säännöllisesti. Ruokailuja on 5 x pv (aamupala, lounas, päiväkahvi, päivällinen, iltapala) ja joillakin asukkailla (esim. diabeetikot) voi olla myös välipaloja em. lisäksi. Ateriat valmistetaan Metsomäessä keittiöhenkilöstön (kokki) toimesta.

Ruokatuotteiden päätoimittajana toimii Kespro, mutta myös lähituottajia ja kausituotteita suositaan.

Tarvittaessa asukkaalle voidaan tilata aika ravitsemusterapeutille, jos on tarve saada lisätietoa ja varmistusta sekä ohjeita yksilölliseen ravitsemukseen. Kaikki erityisruokavaliot toteutetaan yksilöllisten tarpeiden pohjalta.

Ravitsemustarve sopeutetaan yksilölliseen energiankulutukseen, ikään ja sairauksiin huomioiden mahdolliset dieettitarpeet.

Hygieniakäytännöt

Metsomäessä noudatetaan THL:n yleisiä hygieniaohjeita sekä tutkimus- ja hoitotilanteisiin liittyviä hygienia- ja suojautumisohjeita. Hygieniaan liittyvät asumisyksikön yleiset ohjeet ja asiakkaiden yksilölliset viikko-ohjelmat ja/tai kuntoutumisensuunnitelmat sisältävät asiakkaiden henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisen ohjeet. Ohjeet sisältävät myös tarttuvien sairauksien ennaltaehkäisyyn ja leviämiseen liittyvät ohjeet.

Asumisyksikössä seurataan yleistä hygienia- ja puhtausolosuhteiden tasoa esim. mikrobitestein (keittiö) ja ohjaajat ovat suorittaneet hygienia- ja puhtauskierroksia.

Hyvään hygieniaan kuuluu hyvä käsihygienia, aseptiset työjärjestykset, hyvä yleissiisteys ja säännöllinen siivous sekä ohjeiden mukainen suojakäsineiden ja -vaatteiden käyttö. Asukkailla on yleisissä tiloissa saatavilla käsidesiä ja sen käyttöä sekä käsipesua ohjeistetaan päivittäin.

Yksikössä on oma pesutupa, joka on henkilökunnan käytössä. Tarvittaessa käytetään myös pesupalveluita. Asukkaat pesevät omat pyykkinsä omalla pyykkituvallaan ja tarvittaessa he saavat asiaan liittyvää ohjausta ja neuvontaa.

Alueellinen hygieniahoitaja (TAYS) on antanut ohjeistuksia puhtaanapidosta ja pyykinhuollosta. Yksikön vastaava sairaanhoitaja huolehtii paikallisesti ohjeiden ajantasaisuudesta.

Terveyden- ja sairaanhoito

Asukkailla on voimassa oleva hoitosuhde joko paikalliseen tai oman kotikunnan hammas- ja terveyskeskukseen. Kiireetön terveydenhoito ja ennaltaehkäisevä hoito tapahtuvat terveyskeskuspäivystäjän kautta. Kiireellisissä tilanteissa (p. 112) käytetään Mäntänvuoren Terveyden kiirevastaanottoa. Kynnys soittaa ambulanssi tarkistamaan asukkaan terveystilanne akuuteissa tilanteissa on ja tulee olla matala, koska useat mielenterveyskuntoutujamme ovat ikääntyneitä ja heillä saattaa olla alentunut kyky ilmaista ja kuvata omaa tilannettaan ja vointiaan.

Metsomäen asukkaista noin 80 % on pitkäaikaisempia asukkaita, joiden terveyspalvelut ja terveystiedot on siirretty paikallisen Mäntänvuoren Terveyden piiriin kotikunnasta riippumatta ja näin varmistettu terveyspalveluiden nopea ja monipuolinen saatavuus. Kuolemantapauksiin liittyen perehdytyskansiossa on erillinen ohje.

Asiakkaiden terveyttä seurataan päivittäisissä vuorovaikutustilanteissa, säännöllisillä laboratoriotesteillä ja fysiologisilla mittauksilla. Tutkimuksia tehdään tarvittaessa yhteistyössä paikallisen terveyskeskuksen palvelutarjontaa hyödyntäen. Psykiatrisen hoidon ja lääkityksen arvioinnissa hyödynnetään Metsomäen moniammatillista tiimiä, johon kuuluu laaja-alaista ammatillista osaamista mm. asumisyksikön oma psykiatrisen lääkäri ja toimintaterapeutti/sairaanhoitaja/lähihoitaja. Asiakkaille annetaan jatkuvaa ohjausta ja neuvontaa terveyden ylläpitämiseksi. Heidän terveydentilaansa seurataan päivittäin arkisissa tilanteissa ja hoito- / ohjaustilanteissa. Terveydentilaan liittyvät havainnot ja muutokset kirjataan asiakkaista säännöllisesti ja päivittäin asiakastietojärjestelmään (HILKKA), josta on helppo tuottaa pitkäaikaisseurantaan liittyvää informaatiota ja tulosteita.

Asiakkaiden/asukkaiden terveydenhoidosta vastaa yksikön vastaava sairaanhoitaja sekä tiimin muut ohjaajat.

Lääkehoito

Yksikön lääkehoito perustuu lääkehoitosuunnitelmaan, jota päivitetään säännöllisesti. Lääkehoitosuunnitelma on osa henkilöstön perehdyttämistä. [Turvallinen lääkehoito -oppaassa](#) linjataan muun muassa lääkehoidon toteuttamisen periaatteet ja siihen liittyvä vastuunjako sekä vähimmäisvaatimukset, jotka yksikön ja lääkehoidon toteuttamiseen osallistuvan työntekijän on täytettävä.

Metsomäen lääkehoitosuunnitelmaa seurataan ja päivitetään tarvittaessa ja vähintään vuosittain. Käytössä on STM:n Turvallinen lääkehoito -oppaan mukainen päivitetty lääkehoitosuunnitelma. Lääkäri/psykiatri on hyväksynyt ja allekirjoittanut lääkehoitosuunnitelman.

Nimetyt ohjaajat vastaavat lääkehoidon toteuttamisesta. Psykoterapeutit määrää ja reseptit uusii asumisyksikön ostopalveluna toimiva psykiatri tai asukkaan kotikunnan oma lääkäri. Lääkehoitosuunnitelmaan perehtyminen kuuluu jokaiselle asumisyksikössä ohjaajana työskentelevälle lähihoitajalle ja sairaanhoitajalle. Ohjaajat osallistuvat lääkehoidon toteutukseen annostelemalla/jakamalla päivittäisiä lääkeannoksia asiakkaille. Kaikilla lääkehoitoon osallisilla ammattilaisilla on tarvittavat lääkehoidon koulutukset ja luvat suoritettuna ja päivitettyinä. Mänttä-Vilppulan hallintoylilääkäri Tarja Marjamäen kanssa on sovittu 23.1.2020, että Metsomäen Kodit Oy:n ostopalvelopsykiatri voi hyväksyä ja allekirjoittaa ohjaajien/sairaanhoitajien lääkeluvat.

Monialainen yhteistyö

Palvelukokonaisuuteen liittyvä tiedonkulku järjestyy pääosin puhelinkeskusteluihin, salattuna sähköpostin kautta ja verkostoneuvotteluissa sekä asiakkaan luvalla (palvelutuottajien välillä) siirretyn kirjallisen tiedon välityksellä.

7 ASIAKASTURVALLISUUS

Yhteistyö turvallisuudesta vastaavien viranomaisten ja toimijoiden kanssa

Asiakkaiden ja asukkaiden turvalliseen ympäristöön kiinnitetään jatkuvaa huomiota ja mahdollistetaan mm. turvallinen liikkuminen yksilöllisten tarpeiden pohjalta. Palotarkastuksia ja paloharjoituksia (asiakkaat/henkilöstö) pidetään säännöllisesti. Ensiapuharjoituksia ja ensiapukoulutusta ylläpidetään henkilöstölle. Palo- ja pelastussuunnitelma päivitetään säännöllisesti. Sprinkler-sammutusjärjestelmä ja palo-savuilmalaimet huolletaan ohjeistusten mukaan säännöllisesti Mäntän Huoltotoimen kautta. Määräaikaishuollot ja määräaikaistarkistukset tehdään hyväksytyjen huolto- ja tarkistusta suorittavien yritysten toimesta. Paloviranomainen suorittaa määräaikaisen palotarkistuksen kahden vuoden välein. Vastuuhenkilönä kiinteistön palo- ja pelastusturvallisuudesta vastaa kiinteistöistä vastaava. Asiakasturvallisuutta kehitetään myös alaa koskevien säädösten ja ohjeistusten sekä palautteiden ja poikkeamien kautta.

HENKILÖSTÖ

Hoito- ja hoivahenkilöstön määrä, rakenne ja riittävyys sekä sijaisten käytön periaatteet

Metsomäen hoito- ja hoivahenkilöstön määrä ja rakenne:

Henkilöstömitoitus 0,3

- 1 sairaanhoitaja (½ työajasta hallinto)
- 1 toimintaterapeutti (Amk)
- 4 lähihoitajaa (päihde- ja mielenterveystyön osaamisala)
- 1 mielenterveyshoitaja
- 1 psykiatri (ostopalveluna 1xkk paikalla + tarv. paikalla hoitoneuvotteluissa sekä mahdollisuus puh. konsultaatioon)
- 3 avustavaa työntekijää
- Lisäksi tarpeen mukaan sijaisia (lähihoitajia/sairaanhoitajia)

Kaikissa vuoroissa on riittävä henkilöstömitoitus ja varahenkilön/sijaisten saannista huolehditaan. Sairastapauksissa tai poissaoloihin sijainen lähtökohtaisesti järjestetään. Henkilöstövoimavarojen riittävydestä vastaa yksikön vastaava sairaanhoitaja. Henkilöstömitoitus viikkotasolla on 0,3 hoitotyöntekijää / asiakas ja sitä seurataan ajantasaisesti.

Avustavia töitä (siivous) tekevät yksikön yöhoitajat, jotka mitoituksessa lasketaan avustavaan (0,1 mitoitus) työvoimaan.

Henkilöstön rekrytoinnin periaatteet

Uudet työpaikat laitetaan julkiseen hakuun. Työntekijöiden ammatillisen kelpoisuuden varmistamme Valvirasta, JulkiTerhikki/JulkiSuosikki kautta. Alkuperäiset tutkintotodistukset tarkistetaan ennen työsuhteen alkua ja ne kopioidaan. Lähtökohtaisesti suositaan

sijaisia, jotka ovat jo valmistuneita ja joilla on lääkelupakoulutukset ajantasaisena. Kaikki sijaiset ja uudet työntekijät haastatellaan ja soveltuvuus asumisyksikössä työskentelyyn arvioidaan. Pitkäaikaiset sijaiset pyritään vakinaistamaan aina kun se on mahdollista.

Kuvaus henkilöstön perehdyttämisestä ja täydennyskoulutuksesta

Metsomäen hoito- ja hoivahenkilöstö perehdytetään asiakastyöhön, asiakastietojen käsittelyyn ja tietosuojaan, lääkehoitoon sekä omavalvonnan toteuttamiseen. Sama koskee myös yksikössä työskenteleviä opiskelijoita ja pitkään töistä poissaolleita.

Uudet työntekijät ja opiskelijat perehdytetään laaditun perehdytysohjeistuksen, perehdytyskansion ja henkilökohtaisen perehdyttäjän/ohjaajan avulla. Omavalvontasuunnitelmat ovat esillä ja saatavilla sekä kansliassa että yksikön aulassa, jonka perehtyjä lukee läpi. Uuden työntekijän kohdalla perehdytysohjelman läpikäyntiä seurataan kirjallisen ohjeistuksen/seurannan avulla.

Vuosittain läpikäytyjen henkilökohtaisten kehityskeskustelujen lomassa käydään läpi myös koulutustarpeet yksilön- ja asumisyksikön näkökulmasta. Käytyjen keskustelujen pohjalta laaditaan henkilökohtainen ja yksikön koulutussuunnitelma. Metsomäen Kodit Oy kouluttaa henkilöstöään säännöllisten koulutusiltapäivien avulla kevä- ja syyskuudella.

Henkilökunnan ilmoitusvelvollisuus

Sosiaalihuoltolaissa (1301/2014) säädetään työntekijän velvollisuudesta (48-49 §) tehdä ilmoitus havaitsemastaan epäkohdasta tai epäkohdan uhasta, joka liittyy asiakkaan sosiaalihuollon toteuttamiseen. Ilmoitusvelvollisuuden toteuttamisesta on laadittava toimintayksikölle ohjeet, jotka ovat osa omavalvontasuunnitelmaa. Laissa korostetaan, ettei ilmoituksen tehneeseen henkilöön saa kohdistaa kielteisiä vastatoimia ilmoituksen seurauksena.

Ilmoituksen vastaanottaneen tulee käynnistää toimet epäkohdan tai sen uhan poistamiseksi ja ellei niin tehdä, ilmoituksen tekijän on ilmoitettava asiasta aluehallintovirastolle. Yksikön omavalvonnassa on määritetty, miten riskienhallinnan prosessissa epäkohtiin liittyvät korjaavat toimenpiteet toteutetaan. Jos epäkohta on sellainen, että se on korjattavissa yksikön omavalvonnan menettelyssä, se otetaan välittömästi siellä työn alle. Jos epäkohta on sellainen, että se vaatii järjestämisvastuussa olevan tahon toimenpiteitä, siirretään vastuu korjaavista toimenpiteistä toimivaltaiselle taholle.

Henkilökunnan velvollisuus tehdä ilmoitus asiakkaan palveluun liittyvistä epäkohdista tai niiden uhista sekä epäkohtailmoitusten käsittelystä sekä tietoa korjaavien toimenpiteiden toteuttamisesta löytyy [luvusta 3, Riskienhallinta](#).

Henkilökunnalla on velvollisuus ja ohje tehdä poikkeamailmoitus kaikkiin asiakkaan palveluun ja Metsomäessä asumiseen liittyviin epäkohtiin tai uhkiin liittyen. Poikkeamailmoitus tulee saattaa esimiesten tietoon välittömästi. Korjaavat toimenpiteet päätetään välittömästi epäkohdan tultua ilmi ja niitä käsitellään myös ohjaajien viikkokokouksissa

sekä johtoryhmässä. Tarvittaessa epäkohta tai asia huomioidaan, korjataan ja ohjeistetaan esim. omavalvontasuunnitelmassa. Mikäli kyseessä on ”läheltä piti -tilanne”, asukas- /työntekijäturvallisuuteen liittyen asia viedään myös työsuojeluvaltuutetun / työsuojelupäällikön tietoon sekä tiedoksi kunnan valvovalle viranomaiselle.

Toimitilat

Asukkaiden omat huoneet, joissa wc:t, ovat vain heidän omassa käytössään. Huonetilaa ei käytetä muuhun tarkoitukseen asukkaan ollessa poissa. Ovet ovat lukittavia ja asukkaalla itsellä on oma avain oveen (henkilökunnalla yleisavain). Aukkaat sisustavat huoneensa omilla tavaroillaan yksilöllisesti. Yleisissä yhteisissä tiloissa on panostettu viihtyvyyteen ja kodinomaisuuteen. Kaikki yhteiset tilat ovat asukkaiden käytössä esteettömästi. Asukkailla voi Metsomäessä käydä vieraita kaikkina viikonpäivinä.

Henkilökunnalla on omat kansliatilat. Kanslia- ja kokoustiloja käytetään myös asukkaiden kanssa keskusteluihin sekä esim. verkostopalaveriinhin.

Teknologiset ratkaisut

Asumisyksikössä ei ole kulunvalvontajärjestelmää. Yksittäisillä asukkailla voi olla käytössään ”turvaranneke”/ seurantaranneke (muistisairaus). Asukkailla on henkilökohtaisessa käytössä puhelimia ja yleisessä tilassa on puhelin. Puhelimitse saa aina yhteyden yksikön henkilökuntaan (myös yöaikana). Palo- ja pelastussuunnitelmassa sekä turvallisuussuunnitelmassa on kuvattu tarkemmin kiinteistön automaattinen palo- ja sprinklerilaitteisto, jota huolletaan ja testataan säännönmukaisesti Mäntän Huoltotoimen kanssa tehdyn toimiesopimuksen mukaisesti.

Terveydenhuollon laitteet ja tarvikkeet

Terveydenhuollon ammattimaista käyttäjää koskevat velvoitteet on määritelty laissa (24-26 §). Metsomäessä on nimetty vastuuhenkilö, joka vastaa siitä, että yksikössä noudatetaan terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista annettua lakia ja sen nojalla annettuja säädöksiä.

Metsomäessä käytettävät apuvälineet lainataan tarvittaessa apuvälinelainaamosta, jossa ne huolletaan ja ohjeistetaan myös laitteiden käyttöä. Asiakkaidemme fyysinen kunto on lähtökohtalaisesti kohtuullisen hyvä ja apuvälineiden tarve hyvin vähäinen.

Käytössä on lisäksi verenpainemittareita ja verensokerimittareita sekä alkometri, jotka kalibroidaan ja huolletaan säännöllisesti vastuuhenkilöiden toimesta.

Terveydenhuollon laitteisiin ja tarvikkeisiin liittyvät [vaaratilanneilmoitukset](#) raportoidaan Fimealle. Ilmoituksesta vastaa yksikön vastaava sairaanhoitaja. Ilmoitus tehdään:

- Vakavasta vaaratilanteesta 10 vuorokauden kuluessa siitä, kun käyttäjä tai valmistaja on ensimmäisen kerran saanut tiedon tapahtumasta.
- Läheltä piti -tapauksesta 30 vuorokauden kuluessa.

Terveydenhuollon laitteista ja tarvikkeista vastaavan henkilön nimi ja yhteystiedot

Apuvälinelainaamo:

Osoite: Mäntän terveysasema (Sarapiha), Pakkaajankatu 18 B, 35800 Mänttä

Puhelin: 03 488 5166

Kuntohoitaja Janne Raitanen

Metsomäen laitteiden osalta yksikön vastaava sairaanhoitaja, puh. 03 4748 114.

8 ASIAKAS- JA POTILASTIETOJEN KÄSITTELY JA KIRJAAMINEN

Asiakastyön kirjaaminen

Metsomäessä asiakastyön kirjaaminen on jokaisen työntekijän vastuulla ja edellyttää ammatillista harkintaa siitä, mitkä tiedot kussakin tapauksessa ovat olennaisia ja riittäviä.

Työntekijät on perehdytetty asiakastyön kirjaamiseen sisäisillä koulutuksilla ja perehdyttämällä. Metsomäessä on viimeksi vuonna 2021 ollut kirjaamiskoulutusta, jossa käytiin läpi hyvän kirjaamisen käytänteitä. Ohjeena on, että työajan puitteissa tapahtuvaan kirjaamiseen tulee varata riittävästi aikaa. Kirjaamisen sisältöä arvioidaan jatkuvan seurannan periaatteella.

Metsomäessä on laadittu erillinen rekisterinpitäjän seloste / asiakasrekisteriseloste (nähtävissä kotisivut Metsomäen Kodit Oy), joka osaltaan ohjaa asiakastietojen käsittelyssä. Asumisyksikössä on omassa käytössä oleva erillinen HILKKA-asiakastietojärjestelmä, joka on suunniteltu sosiaali- ja terveysalalle sekä asumispalveluiden tarpeisiin, ja jonka tiedot ovat erillään palveluntuottajan muusta rekisteristä. HILKKA™ on luokiteltu sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäluokkaan A ja se kuuluu asiakastietojärjestelmänä Valviran rekisteröinnin piiriin. Asukkaista tehdään asiakastietojärjestelmään kirjauksia päivittäin. Jokaisella asukkaalla on myös manuaalinen asukaskansio, jossa säilytetään terveydenhuollon asiakirjoja sekä sosiaalihuollon kirjauksia. Asukaskansiot säilytetään lukittavassa kaapissa, joka on lukitussa huoneessa.

Metsomäki noudattaa Sosiaali- ja terveysministeriön asetusta ja ajantasaista lainsäädäntöä henkilötietolakiin 523/1999 sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2016/679 liittyen. Palveluntuottaja on velvollinen pitämään asiakasrekisteriä ja palveluntuottaja on velvollinen siirtämään hoidon ja kuntoutumisen kannalta oleelliset tiedot tilaajalle. Palvelun tilaaja päättää asumisyksikössä olevien rekisteritietojen ja asukastietojen käsittelyssä noudatettavasta menettelystä ja luovuttamisesta. Palvelun tuottaja ja tilaaja sitoutuvat riittävän laajaan tietojen vaihtoon asukkaiden hyvän palvelun takaamiseksi. Tietojen käsittelyssä ja salassapidossa noudatetaan voimassa olevaa lainsäädäntöä ja säädöksiä.

Metsomäessä huolehditaan siitä, että palveluja annettaessa noudatetaan salassapidosta, vaitiolovelvollisuudesta, tietosuojasta ja -turvasta sekä salassa pidettävien tietojen

luovuttamisesta annettuja voimassa olevia säädöksiä. Tietoliikenneyhteydet ovat suojattuja. Metsomäen rekisteriseloste on laadittu Henkilötietolain (523/99) 10 ja 24 § Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen mukaisesti (EU) 2016/679.

Tietoturvaan ja tietosuojaan sekä tietojärjestelmien käyttöön liittyvät asiat kuuluvat henkilökunnan perehdytykseen. Salassapitovelvollisuudesta tehdään työntekijöiden kanssa kirjallinen sopimus, joka käydään työntekijän kanssa läpi perehdytysvaiheessa.

Uusien työntekijöiden kanssa käydään henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät asiat läpi perehdytysvaiheessa ohjelman mukaisesti. Asiakastietoja käyttävät asumisyksikössä vain ne henkilöt, jotka tarvitsevat niitä palveluiden toteuttamiseksi.

Tietosuojavastaavan yhteystiedot:

tietosuojavastaava@kuntoutumaan.fi, puh. 03 4748 114

9 YHTEENVETO KEHITTÄMISSUUNNITELMASTA

Vuoden 2023 aikana Metsomäen yksikkö kehittää edelleen asiakkaiden toimintakyvyn arviointia kuntoutumisen osa-alueena ja jatkokuntoutusta kohdentavana toimenä. Hanketta varten yksikköön on palkattu toimintaterapeutti.

Kirjaamiskäytäntöjä kehitetään edelleen sekä siirretään asiakkaan kuntoutumisen suunnitelmien kirjaaminen HILKKA-järjestelmään.

10 OMAVALVONTASUUNNITELMAN SEURANTA

Omaevalvontasuunnitelman hyväksyy ja vahvistaa yksikön vastaava sairaanhoitaja.

Mänttä-Vilppula   18.11..2022

Yksikön vastaava sairaanhoitaja